การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*

SCHOOL ADMINISTRATION FOR PROMOTING A HAPPY LEARNING ENVIRONMENT FOR UPPER PRIMARY STUDENTS IN SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER THE MUANG KAN SCHOOL CLUSTER, SISAKET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

พัทธนันท์ จงวิวัฒน์ถาวร[1], สุรางคนา มัณยานนท์[2] และ เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม[3]

Phattanan chongwiwatthaworn[1], Surangkana Manyanon[2] and Charoenwit Somphongtam[3]

[1-3]บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

[1-3]Graduate School, Ratchathani University, Thailand

Corresponding Author's Email: phattanan1996@gmail.com

วันที่รับบทความ : 5 มิถุนายน 2569; วันแก้ไขบทความ 11 มิถุนายน 2569; วันตอบรับบทความ : 13 มิถุนายน 2569

Received 5 June 2026; Revised 11 June 2026; Accepted 13 June 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับ

Citation:

* พัทธนันท์ จงวิวัฒน์ถาวร, สุรางคนา มัณยานนท์ และ เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม. (2569). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(4), 779-796.

Phattanan chongwiwatthaworn, Surangkana Manyanon and Charoenwit Somphongtam. (2026). School Administration For Promoting A Happy Learning Environment For Upper Primary Students In Small-Sized Schools Under The Muang Kan School Cluster, Sisaket Primary Educational Service Area Office 4. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(4), 779-796.;

DOI: https://doi.org/10.

Website: https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/

ประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 และ 2) ศึกษาข้อเสนอการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูประจำชั้น 18 คน และนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย 121 คน รวม 139 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 30 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ โดยสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น .976 และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่น .978 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.52, S.D. = .462) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = .151) และ 2) แนวทางการพัฒนาควรประยุกต์ใช้แนวคิด Whole School Approach to Safeguarding เพื่อยกระดับความปลอดภัยและความมั่นใจของผู้เรียน โดยกำหนดมาตรการป้องกันที่ครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม พร้อมพัฒนาระบบแจ้งเหตุและให้คำปรึกษาแบบดิจิทัลที่รักษาความลับของผู้เรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมความไว้วางใจ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและมีความสุข

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข, กลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์

Abstract

This research aimed to: (1) investigate the current and desirable conditions of school administration in promoting a happy learning environment for upper primary school students in small-sized schools within the Mueang Kan School Cluster under the Office of Si Sa Ket Primary Educational Service Area 4; and (2) explore development guidelines for enhancing such school administration practices. The sample consisted of 18 homeroom teachers and 121 upper primary school students, yielding a total of 139 participants. The research instrument was a 30-item questionnaire, with all items achieving an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00. The reliability coefficients were .976 for the current-condition questionnaire and .978 for the desirable-condition questionnaire. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, and

standard deviation, while qualitative data were analyzed through content analysis. The findings revealed that: (1) the current condition of school administration for promoting a happy learning environment was at a high level overall ($\bar{x}$ = 3.52, S.D. = .462), whereas the desirable condition was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = .151); and (2) the proposed development guidelines emphasized the application of the Whole School Approach to Safeguarding in order to enhance students' safety and confidence. This approach should incorporate comprehensive preventive measures addressing students' physical, psychological, and social well-being, alongside the development of confidential digital reporting and counseling systems. Such systems would facilitate timely assistance, strengthen trust among learners, and foster a safe, supportive, and happy learning environment.

Keywords: School Administration, Happy Learning Environment, Mueang Kan School Cluster

บทนำ

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข (Happy Learning Environment) เป็นแนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยเชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานด้านความปลอดภัย การยอมรับ และความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970) และแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาควรมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ มีความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและกระตือรือร้น มีความสัมพันธ์ที่ดี และได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ขณะเดียวกัน แนวคิดการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสุขในการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย จัดสภาพแวดล้อม และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน โดยผู้บริหาร

ต้องสามารถบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ กิจการนักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Seligman (2011) ที่เสนอว่าความสุขและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และงานวิจัยของ จาตุรงค์ ชาลีชาติ (2568) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาที่มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจิตสังคมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกจะช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและมีความสุขในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

กลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 6 โรงเรียนที่เป็นพื้นที่ศึกษา ยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งด้านงบประมาณ สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ บุคลากร และนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสนใจ แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนยังดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กต้องรับผิดชอบงานหลายด้านควบคู่กัน ทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก และการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนขาดความมั่นใจในการเรียนรู้ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และมีความเครียดหรือความวิตกกังวลในการเรียน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการโดยรวมของผู้เรียนในระยะยาว (กลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์, 2568)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการห้องเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก อันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

1. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข เป็นแนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทั้งด้านความปลอดภัย การยอมรับ และความภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาควรมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ มีความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน รวมทั้งได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

2. แนวคิดการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข

การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ต้องกำหนดนโยบาย จัดสภาพแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการและการบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Seligman (2011) ที่เสนอว่าความสุขและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และงานวิจัยของจาตุรงค์ ชาลีชาติ (2568) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจิตสังคมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกภายในโรงเรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความสุขและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของผู้เรียน

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ใช้กรอบแนวคิดบูรณาการระหว่างตัวแปรการบริหารสถานศึกษาและแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้องค์ประกอบ 10 ด้าน ได้แก่ 1. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ 2. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ 3. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น 4. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี 5. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย 6. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ 7. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ 8. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น 9. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี และ 10. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย และศึกษาข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูประจำชั้น และนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2568 มีจำนวน 6 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น 212 คน จำแนกเป็น ครูประจำชั้น จำนวน 18 คน และนักเรียน จำนวน 194 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4, 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูประจำชั้น และนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2568 มีจำนวน 6 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น 212 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and

Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 139 คน จำแนกเป็น ครูประจำชั้น จำนวน 18 คน และนักเรียน จำนวน 121 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข โดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้พ.ศ. 2566 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) และศึกษาแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย นำแบบสอบถามนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่า แบบสอบถาม มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ (Try out) วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .478-.842 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .976 และ 2) สภาพที่พึงประสงค์ของของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข มีค่าอำนาจจำแนกราย

ข้อ อยู่ระหว่าง .526-.871 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .978 และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยราชธานี นำส่งหนังสือฯ พร้อมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 แบบสอบถามได้รับคืนมา จำนวน 139 คน จากแบบสอบถาม จำนวน 139 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และทำการบันทึกคะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2568

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถี่

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ผลการศึกษา สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของ

โรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

n = 139

การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ	3.42	.735	ปานกลาง	4.70	.290	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ	3.50	.765	ปานกลาง	4.55	.328	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น	3.73	.746	มาก	4.52	.484	มากที่สุด
4. ด้านการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี	3.60	.723	มาก	4.54	.395	มากที่สุด
5. ด้านการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย	3.45	.700	ปานกลาง	4.68	.338	มากที่สุด
6. ด้านการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ	3.34	.687	ปานกลาง	4.72	.252	มากที่สุด
7. ด้านการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ	3.48	.580	ปานกลาง	4.66	.319	มากที่สุด
8. ด้านการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น	3.56	.725	มาก	4.58	.395	มากที่สุด
9. ด้านการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี	3.48	.547	ปานกลาง	4.63	.227	มากที่สุด
10. ด้านการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย	3.61	.551	มาก	4.53	.261	มากที่สุด
รวม	**3.52**	**.462**	**มาก**	**4.61**	**.151**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.52, S.D. = .462) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น ($\overline{X}$ = 3.73, S.D. = .746) 2. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = .551) 3. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี ($\overline{X}$ = 3.60, S.D. = .723) 4. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น ($\overline{X}$ = 3.56, S.D. = .725) 5. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ ($\overline{X}$ = 3.50, S.D. = .765) 6. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ ($\overline{X}$ = 3.48, S.D. = .580) 7. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี ($\overline{X}$ = 3.48, S.D. = .547) 8. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ($\overline{X}$ = 3.45, S.D. = .700) 9. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ ($\overline{X}$ = 3.42, S.D. = .735) และ 10. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ ($\overline{X}$ = 3.34, S.D. = .687) ตามลำดับ สำหรับ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61, S.D. = .151) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = .252) 2. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ ($\overline{X}$ = 4.70, S.D. = .290) 3. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = .338) 4. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = .319) 5. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี ($\overline{X}$ = 4.63, S.D. = .227) 6. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = .395) 7. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจ ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = .328) 8. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = .395) 9. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. =.261) และ 10.

การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น ($\overline{X}$ = 4.52, S.D. = .484) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษา ข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ตารางที่ 2 ข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

n = 18

ข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4	ความถี่
1. ด้านการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น	
สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารวิชาการโดยบูรณาการแนวคิด Project-Based Learning (PBL) ควบคู่กับการใช้กระบวนการ Student Voice and Choice เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อ วิธีการเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายสนับสนุนให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้เชิงโครงงานที่เชื่อมโยงกับบริบทจริง และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งมีระบบกำกับติดตามและสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีความสุขในระยะยาว	16
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ	
สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด Whole School Approach to Safeguarding เพื่อยกระดับระบบความปลอดภัยและความมั่นใจของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและมาตรการเชิงป้องกันที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ควบคู่กับการจัดตั้งระบบแจ้งเหตุและให้คำปรึกษาแบบดิจิทัล เช่น Anonymous Reporting System เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถสื่อสารปัญหาได้อย่างปลอดภัยและไม่เปิดเผยตัวตน พร้อมทั้งมีการติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและทันท่วงที ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจ ลดความหวาดกลัว และเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน อันนำไปสู่บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย	18

3. ด้านการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี	
สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Peer Mentoring Program เป็นเครื่องมือหลักในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายให้มีการจับคู่หรือจัดกลุ่มพี่เลี้ยง (Mentor-Mentee) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือ และสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งด้านวิชาการและด้านสังคม ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการสื่อสารและความเข้าใจผู้อื่น (Interpersonal Skills) พร้อมทั้งมีระบบกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ความเอื้ออาทร และความเป็นชุมชนการเรียนรู้ อันนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน	17

จากตารางที่ 2 ข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 3 ด้าน ที่มีผู้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอการพัฒนามากที่สุด สรุปแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารวิชาการโดยบูรณาการแนวคิด Project-Based Learning (PBL) ควบคู่กับการใช้กระบวนการ Student Voice and Choice เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อ วิธีการเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายสนับสนุนให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้เชิงโครงงานที่เชื่อมโยงกับบริบทจริง และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งมีระบบกำกับติดตามและสะท้อนผล อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมเชิงลึกของผู้เรียน อันนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีความสุขในระยะยาว (ความถี่ 16)

2. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจ มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด Whole School Approach to Safeguarding เพื่อยกระดับระบบความปลอดภัยและความมั่นใจของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและมาตรการเชิงป้องกันที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ควบคู่กับการจัดตั้งระบบแจ้งเหตุและให้คำปรึกษาแบบดิจิทัล เช่น Anonymous Reporting System เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน

สามารถสื่อสารปัญหาได้อย่างปลอดภัยและไม่เปิดเผยตัวตน พร้อมทั้งมีการติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและทันท่วงที ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจ ลดความหวาดกลัว และเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน อันนำไปสู่บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและมีความสุขอย่างยั่งยืน (ความถี่ 18)

3. การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Peer Mentoring Program เป็นเครื่องมือหลักในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายให้มีการจับคู่หรือจัดกลุ่มพี่เลี้ยง (Mentor–Mentee) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือ และสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งด้านวิชาการและด้านสังคม ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการสื่อสารและความเข้าใจผู้อื่น (Interpersonal Skills) พร้อมทั้งมีระบบกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ความเอื้ออาทร และความเป็นชุมชนการเรียนรู้ อันนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน (ความถี่ 17)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาอภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นของผู้เรียน ขณะที่ด้านความรู้สึกปลอดภัยและความมั่นใจอยู่ในลำดับต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านวิชาการและกิจการนักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ค่อนข้างดี แต่ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร และระบบสนับสนุนในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ส่งผลให้การสร้างความรู้สึกปลอดภัยและความมั่นใจยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสิต จรูญภาค (2568) ได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล พบว่า การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขจำเป็นต้องบูรณาการการบริหารวิชาการและการดูแลผู้เรียนควบคู่กัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตร ศรีสะอาด (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหาร

สถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า การบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและความปลอดภัยของผู้เรียน จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขและยั่งยืน สำหรับ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการบริหารกิจการนักเรียนและการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและความมั่นใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความสุข การมีแรงจูงใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลทิพย์ ใจเที่ยง (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การบริหารองค์กรแห่งความสุขที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ความสัมพันธ์ที่ดี และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน มีความกระตือรือร้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

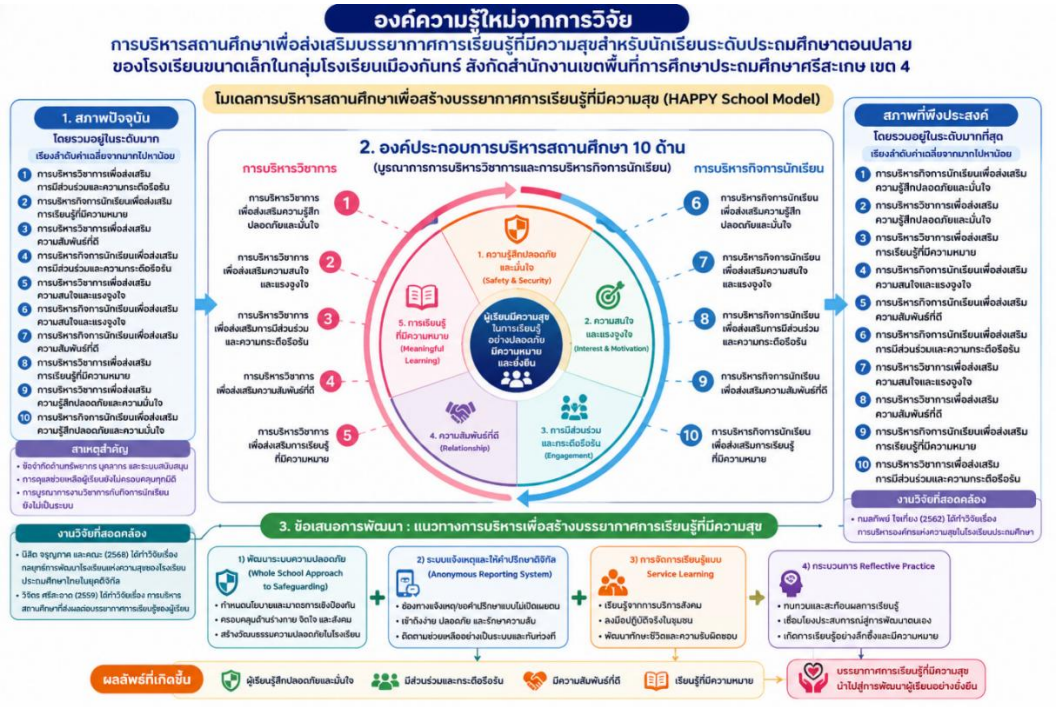
2. ข้อเสนอการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ดังนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด Whole School Approach to Safeguarding เพื่อยกระดับระบบความปลอดภัยและความมั่นใจของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและมาตรการเชิงป้องกันที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ควบคู่กับการจัดตั้งระบบแจ้งเหตุและให้คำปรึกษาแบบดิจิทัล เช่น Anonymous Reporting System เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถสื่อสารปัญหาได้อย่างปลอดภัยและไม่เปิดเผยตัวตน พร้อมทั้งมีการติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและทันท่วงที ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจ ลดความหวาดกลัว และเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน อันนำไปสู่บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและมีความสุข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะของการเรียนรู้จากการบริการสังคม (Service Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในบริบทของชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นความสนใจ ความกระตือรือร้น และความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้

ของตนเอง อีกทั้งการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นการวางแผน ดำเนินงาน และการสะท้อนผล จะช่วยพัฒนาทักษะการคิด การทำงานเป็นทีม และความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กระบวนการ Reflective Practice ยังช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนประสบการณ์และเชื่อมโยงความรู้สู่การพัฒนาตนเองอย่างมีความหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา แขมมณี (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริการสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด Service Learning ส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับการมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นสูงขึ้น มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีคุณค่าและความหมายต่อสังคม จึงก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็ก ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการสร้างความรู้สึกปลอดภัยและความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความสุข จากนั้นจึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเอง ควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครู ผู้เรียน และเพื่อนในสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความอบอุ่น และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการเรียนรู้ นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายผ่านการลงมือปฏิบัติจริง โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการบริการสังคม (Service Learning) และการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflective Practice) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้กับสถานการณ์จริง พัฒนาทักษะการคิด ความรับผิดชอบ และความภาคภูมิใจในตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน สถานศึกษาควรประยุกต์ใช้แนวคิด Whole School Approach to Safeguarding ในการบริหารกิจการนักเรียน โดยกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เรียนอย่างรอบด้าน และพัฒนาระบบแจ้งเหตุหรือให้คำปรึกษาที่เข้าถึงได้ง่ายและรักษาความลับของผู้เรียน

เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความมั่นใจในการขอรับความช่วยเหลือ ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขในโรงเรียนขนาดเล็กจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อสถานศึกษาบูรณาการการบริหารวิชาการและการบริหารกิจการนักเรียนเข้าด้วยกัน โดยให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและความมั่นใจของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้น แล้วพัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ที่ดี และการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสุขในการเรียนรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการบริหารโรงเรียนแห่งความสุข

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีความโดดเด่นด้านการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมและความกระตือรือร้นของผู้เรียน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการสร้างความรู้สึกปลอดภัยและความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญสูงสุดกับการบริหารกิจการนักเรียนและการบริหารวิชาการที่มุ่งสร้างความปลอดภัยและความมั่นใจแก่ผู้เรียน สะท้อนให้เห็นว่าความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การประยุกต์ใช้แนวคิด Whole School Approach to Safeguarding ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ Service Learning และ Reflective Practice เพื่อส่งเสริมความปลอดภัย การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ที่ดี และการเรียนรู้ที่มีความหมาย อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างมีความสุขและยั่งยืน มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย คือ หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายและสนับสนุนทรัพยากร เทคโนโลยี และระบบติดตามด้านความปลอดภัยและความสุขของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรบูรณาการการบริหารวิชาการและการบริหารกิจการนักเรียนภายใต้แนวคิดโรงเรียนที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ส่วนครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Authentic Learning ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศทางจิตใจที่ปลอดภัยเพื่อส่งเสริมความมั่นใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัยของผู้เรียน ศึกษาและทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อขยายผลสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ ใจเที่ยง. (2562). การบริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, 7(28), 112-123.

กลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์. (2568). รายงานสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษา. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4.

จาตุรงค์ ชาลีชาติ. (2568). พลังแห่งการพัฒนาสู่สถานศึกษาแห่งความสุข. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์ดี.

ทิศนา แขมมณี. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริการสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์, 45(3), 45-60.

นิสิต จรูญภาค (2568). กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษาไทย, 21(1), 15-30.

วิจิตร ศรีสะอาด. (2559). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 17(2), 87-101.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. (2568). ข้อมูลประชากรและสถิติการศึกษา. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

Maslow, A. H. (1970). Motivation and personality (2nd ed.). New York, NY: Harper & Row.

Seligman, M. E. P. (2011). Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being. New York, NY: Free Press.